

BIJeenKOMST

Bijeenkomst onderzoekssamenwerking
pulsvisserij

LOCATIE

Wageningen Marine Research, IJmuiden

DATUM

28 februari 2020

AANWEZIG

Circa 35 (voormalige) pulsvissers uit groep
1, 2 en 3; vertegenwoordigers Nederlandse
Vissersbond en VisNed; vertegenwoordigers
van de toeleveranciers van de pulstuigen;
Visserijnieuws; onderzoekers van
Wageningen Research; vertegenwoordiger
van het Ministerie van Landbouw, Natuur
en Voedselkwaliteit (LNV).

AFWEZIG

KOPIE AAN

ICES WGELECTRA; Sarah Smith,
coördinator BO-programma
Natuurinclusieve Visserij.

Notulen

DATUM

12 maart 2020

ONZE REFERENTIE:

2008272-NS-lcs

CONTACTPERSOON

Nathalie Steins

TELEFOON

+31 (0)317 487092

E-MAIL

nathalie.steins@wur.nl

Doel van de bijeenkomst

Nathalie Steins (Wageningen Marine Research) opent de bijeenkomst. Het meerjarige onderzoeksprogramma is bijna afgerond. De bijeenkomst vandaar is bedoeld voor alle pulsvissers uit groep 1, 2 en 3. Deze vissers hebben meegewerkt aan het onderzoek. Zo heeft iedere pulsvisser wekelijks een spreadsheet met vangstdata op trekniveau aangeleverd. Ook hebben sommige bedrijfsschepen aan ander onderzoek mee geholpen. Bijvoorbeeld door levende vissen aan te voeren voor testen in het laboratorium en door specifieke locaties te bevissen zodat onderzoekers konden meten welk effect dit had op de zeebodem. Het onderzoeksteam wil voordat de resultaten aan ICES worden voorgelegd, de voorlopige resultaten met hen bespreken. De onderzoekers willen weten of de pulsvissers vanuit hun eigen visserijpraktijk opmerkingen of vragen bij de bevindingen.

Nederland heeft ICES om advies gevraagd over de ecosysteem effecten van de pulskor. De resultaten van het meerjarige onderzoeksprogramma worden gepresenteerd aan de ICES-werkgroep over elektrische sleepnetvisserij (WGELECTRA). Dit is een groep van internationale wetenschappers. Deze werkgroep vergadert 25-27 maart in IJmuiden. Hun rapport vormt de basis voor het advies van ICES dat eind mei wordt verwacht.

Nathalie geeft aan dat de resultaten nog niet definitief zijn. Het zijn voorlopige resultaten. Zij vraagt daarom iedereen om de informatie vertrouwelijk te houden, dus geen getallen of conclusies de wereld in helpen die vervolgens een eigen leven gaan leiden. Ook Visserijnieuws, die aanwezig is, zal geen inhoudelijk artikel schrijven. De onderzoekers zijn immers nog niet klaar. Het is de bedoeling om een open gesprek te hebben met elkaar. We maken een geanonimiseerd verslag van de bijeenkomst. Het verslag van deze bijeenkomst met de pulsvissers wordt met ICES gedeeld.

Toelichting meerjarig onderzoeksprogramma

Adriaan Rijnsdorp (Wageningen Marine Research) is de onderzoeksleider van het meerjarige onderzoeksprogramma. Vanaf 2016 werken Wageningen University & Research, NIOZ en het Belgische ILVO samen in een meerjarig onderzoek naar de langetermijneffecten van de pulsvisserij op het mariene ecosysteem. Het onderzoek

richt zich op drie onderdelen: (1) zijn er effecten van het elektrische wekveld op mariene organismen, zoals rondvissen, platvissen, haaien, roggen, schelpdieren, schaaldieren, borstelwormen en zeesterren?; (2) zijn er effecten van de elektrische pulsen op het bodemecosysteem en in het bijzonder op de biochemische eigenschappen?; en (3) welke effecten heeft de pulsvisserij op het Noordzee ecosysteem. Voor deze laatste vraag worden alle gegevens uit het meerjarenonderzoek en alle overige onderzoeken de afgelopen jaren bij elkaar gebracht.

Adriaan geeft een uitgebreide presentatie van de voorlopige resultaten. Deze voorlopige resultaten en de bijbehorende PowerPoint zijn vanwege het nog vertrouwelijke karakter niet in dit verslag opgenomen.

De presentatie van Adriaan is aanleiding voor een aantal verduidelijkende vragen. Zo willen vissers weten hoe je bij ongewervelde dieren kan meten welke reactie ze op de blootstelling aan de puls vertonen. En of er verschillen zijn tussen blootstelling aan de tongpuls versus de garnalenpuls. Ook zijn vissers benieuwd of het onderzoek naar de verschillen in CO₂-uitstoot kijkt. Nathalie antwoordt dat Wageningen Economic Research naar dit laatste punt kijkt.

Vragen van het onderzoeksteam aan de schippers

Het onderzoeksteam vraagt de schippers om hun reactie op een aantal bevindingen: (a) verschillen in vangstsucces, en (b) verschillen in de visserijverspreiding.

Verschillen in vangstsucces

De onderzoekers hebben het vangstsucces van de pulsvisserij en de wekkers in dezelfde weken en in hetzelfde ICES-kwadrant met elkaar vergeleken. Vangsten zijn uitgedrukt in bevestigd oppervlak. Uit het vergelijk zien de onderzoekers dat de puls meer tong vangt, maar relatief ook fors meer wijting dan de boomkor. Voor tong is dit goed te verklaren, omdat deze opkrukt door de puls en dus makkelijker loskomt om op te vissen. Maar het verschil in wijting vangst begrijpt Adriaan niet goed. Hij vraagt het aan de vissers.

De eerste vraag uit de zaal is of het verschil gebiedsrelateerd is? Adriaan weet dit niet, het gaat in deze cijfers om een gemiddeld over alles percentage. De vraagsteller oppert dat slappere visgronden met wekker minder worden bevestigd en dat hier misschien meer wijting zit.

Een andere visser reageert dat je met de puls de helft minder kabeljauw vangt en dat zien we nu ook. Hij verwijst naar het rapport met de vangstvergelijking tussen puls en wekker van Bob van Marlen. Adriaan antwoordt dat dit een vangstvergelijk was voor maar 1 week. De visser zegt dat ze weinig kabeljauw zien. Hij zegt dat ze met de puls minder snel vissen waardoor de kabeljauw kan wegzwemmen (6 mijl wekkers versus 4 mijl puls). De vis reageert op het tuig.

Weer een andere visser zegt dat bij boomkorte met wekkers de bovenpees hoger boven bodem zit, dus is het logisch dat je bij de sumwing minder kabeljauw vangt. Hij zegt dat je moet kijken of een sumwing of een echte boomkor is en dan moet kijken of er een verschil is.

Een volgende visser komt met een andere verklaring over de verschillen in wijting vangsten. De producentenorganisaties (PO's) nemen aanvoermaatregelen. Nu mag je bijvoorbeeld maar 120kg vissen. Dus die wekkertuigen hebben de wijting laten lopen. Adriaan geeft aan dat het om gegevens van 2009-2017 gaat en vraagt zich af in welke periode er geen beperkingen waren vanuit de PO's. Hij realiseert zich dat

regels ook meespelen. Een van de vertegenwoordigers van de visserijorganisaties zegt dat deze discussie eerder al is gevoerd. Bij de bestandsopname met de BTS gaan bedrijfsmensen mee en die zien dan ontwikkelingen in het wijting bestand. Maar door het quotum hebben de onderzoekers geen reëel beeld van de vangsten van wijting op de kotters. Er is een flinke korting op het quotum geweest bij de boomkor. Als je genoeg quotum hebt zet je het in de markt en de ander laat ze lopen.

Een visser vraagt Adriaan hoe hij de mindere vangst van schol met de puls verklaart. Adriaan antwoordt dat de schol verkrampst en stijf op zeebodem blijft. De schol wordt niet allemaal meegenomen maar passeren onder net. Een andere visser kijkt ervan op dat de puls meer tarbot vangt. Adriaan benadrukt dat het om vangst per oppervlakte gaat en dus corrigeert voor de verschillen in vissnelheid.

Pieke Molenaar (visserijtechnisch onderzoeker, WMR) denkt dat het volgende aan de hand is met wijting en schol.

In een boomkor met wekkerkettingen slepen de wekkers over de zeebodem. Op het moment dat de wijting het net binnen komt ziet deze na de boom een aantal wekkers over de bodem slepen. Als reactie hierop zal deze naar boven zwemmen. In de bovenzijde van dit deel van het net bevinden zich nog 200mm mazen waardoor de wijting kan ontsnappen. Daarnaast wordt een wekkernet sneller voortgetrokken (6.5mijl) waardoor er meer water door de mazen moet waardoor ze verder open staan. Daarom is het middendeel van boomkornet opgebouwd uit grotere mazen ten opzichte van het pulsnet. Door deze grotere mazen kan meer water uit het net, maar waarschijnlijk ook meer wijting ontsnappen. Je ziet bij de kleinere 80mm mazen in een gewone kuil al de helft van de (ondermaatse) wijting ontsnappen.

In een pulsnet is het eerste wat een wijting tegen komt, de puls-strengen die vanaf de boom of wing naar ze zeebodem lopen. Als reactie hierop zal een wijting eerst naar de bodem gaan, daarna is de vis gedemobiliseerd in het pulsveld. Vervolgens bevindt de wijting zich in het midden van het pulsnet in een tunnel van nauwere mazen waardoor er waarschijnlijk beperktere ontsnappingsmogelijkheden zijn. Hierdoor kan een pulsnet meer wijting vasthouden.

Met de schol hebben we in het visserij innovatiecentrum in Stellendam testen gedaan en zagen we dat alleen de kop stukje omhoogkwam. Dan gaan ze niet over onderpees, dus vang je minder.

Nathalie vraagt de zaal of ze zich in deze verklaringen voor wijting en schol kunnen herkennen. Een paar vissers knikken. Een van de vissers antwoordt dat hier theoretisch wel wat in zit.

Een van de vissers vraagt of bij de verschillen in het vangstsucces voor tarbot en griet er rekening mee is gehouden dat puls de hele week in een kleiner gebied vist dan de wekkers. Adriaan bevestigt dat dit is verrekend. Deze visser geeft aan dat ervaringen uit de praktijk zijn dat de puls juist minder tarbot en griet vangt dan de wekkers. Een vertegenwoordiger van de sector vraagt daarop of het mogelijk is om de trekken met de maximale week effecten uit te halen, waarmee de verschillen worden gedempt en misschien wat dichterbij de ervaringen van de vissers komen te liggen. Adriaan geeft aan dat het een optie is om de invloed van markt regelingen mee te nemen.

Een van de visserijvertegenwoordigers wijst er op dat economische omstandigheden een rol spelen bij het vergelijk tussen puls en wekkers. Als je met wekkers vist, moet je meer vissen om brandstofrekening te vereffenen. Dat heeft zeker invloed op de vangsten.

Naar aanleiding van de discussie over de vangsten vraagt een van de vissers om aandacht voor het kleurgebruik in de grafieken met de resultaten. In het begin van de presentatie worden breukpercentages die groot lijken met een rode balk gemarkeerd. Dus hij schrok enorm. Maar als Adriaan het uitlegt dan is dat hoge percentage op de schaal van het bestand helemaal niks, het is minimaal in individuen; minder dan 1 per uur, dus het is niks. Maar als je het met dat rode balkje zonder die uitleg ziet, dan gaan ze er mee aan de loop. Adriaan bevestigt dat het effect van de breuken verwaarloosbaar is op de populatie van deze soort.

Visserijverspreiding/verandering visgronden

Het onderzoeksteam heeft ook vragen aan de schippers over de visserijverspreiding. Hoe verschilt de verspreiding over zeebodem types? We zien dat de puls iets meer in gebieden met grover sediment, met meer gravel plaatsvindt. Maar we kennen ook verhaal dat toen de puls gebruikt ging worden, de vissers naar gebieden met tong gingen waar ze daarvoor niet kwamen maar met de puls wel konden vissen. Dat laatste verhaal is gemeengoed. Maar bij een analyse van de VMS-gegevens op fijne schaal naar de verspreiding van boomkor en puls kijken (2x2km² vakjes) is dat verhaal helemaal niet zo prominent. Adriaan laat een plaatje zien waar dit het meest zichtbaar is. Dit is nog een vraag waar de onderzoekers mee worstelen; zij willen bij advisering daar een zo goed mogelijk een wetenschappelijk verhaal hebben. Hij vraagt de vissers om input.

Een visser zegt dat Adriaan een ander plekje moet nemen als voorbeeld want deze is meest intensief bevist. Hier heeft iedereen leren pulsen. Adriaan antwoordt dat deze beelden de realiteit zijn. Zijn vraag is of er nieuwe gebieden zijn waar de wekkers niet kwamen en de puls wel. Is dit herkenbaar. Waar liggen die nieuwe gebieden. Dezelfde visser zegt dat het verschil is dat we in de roodgekleurde gebieden vissen en in de zwarte niet meer. Waar gaat het over? Het schuift op. Er komen ook windmolens. Er is minder oppervlak. De visserij verandert. Als Adriaan die zwarte delen (boomkor) weg zou halen, zou je zien dat er rood (puls) onder zit.

Adriaan geeft aan dat hij te maken heeft met kritische mensen. Hij moet antwoord kunnen geven. Wat zien we? Om hoeveel gaat het dan? Wat is dat dan? Wat is daar anders?

Een aantal vissers geeft aan dat de pulsgebieden meer slappe grond hebben, waar de tong in wil liggen. Een visser zegt dat er meer schelpen in dat gebied liggen. Iemand anders zegt dat de bodem meer drijfzand is en kippengrit.

Adriaan vraagt of de bodems waar wordt gepulst zijn veranderd? Het zou kunnen dat er in die nieuwe gebieden in het begin veel tong lag en niet veel bevist waren, dat daarna de puls vloot kwam en er een nieuw evenwicht is ontstaan. Wat denken de vissers?

Een visser merkt op dat de totale visserij niet is toegenomen. Adriaan reageert dat in het zuiden het tong bestand zit. Dat waren relatief beschermde gebieden, daar overleven ze. Als daar veel door de puls gevist wordt dan kan dit gevolgen hebben voor de lokale populatie.

Een visser noemt de zandsuppleties langs kust. Hierdoor trekt de tong naar westelijke kant. Op de kust ook weinig tong. Adriaan vraagt of dit een reden is dat vissers meer westelijk vissen? Een andere visser zegt dat ze ook bij de suppleties op de Engelse kust (noord) suppleties zijn en dat de vis zich dan naar midden Noordzee concentreert.

Nathalie Steins herhaalt de vraag van Adriaan. Het verhaal is dat de pulsvissers naar gronden gaan waar ze eerst niet geweest zijn. Als je als visser naar zo'n nieuwe grond gaat, blijft je daar dan een paar jaar? En zie je dan dat die grond verandert?

Een visser zegt dat het plaatje waar we nu naar kijken (Smith's Knoll) een ander gebied is dan 15 jaar geleden. Dat is een natuurlijk proces. Alles verandert. Een andere visser zegt dat in de gebieden waar je niet meer met de wekkers komt, maar wel met de puls, je nu allemaal Sabelaria vindt. Waar gepulst wordt, breidt de Sabelaria zich uit. Dat is dus ten goede van de natuur. Nu is er druk op slappere grond, maar de hardere grond verrijkt zich met goudhaantjes en Sabelaria. Een andere visser vindt ook dat het om een verrijking gaat, ook al zijn de vissers niet per se blij met Sabelaria.

Adriaan snapt de effecten. De verstoorde bodem gaat zich herstellen, maar de beesten die daar komen zijn niet altijd de vrienden van de vissers. Een derde visser vindt het woord "herstellen" een verkeerd woord. Het suggereert dat het er geweest is en nu weer terugkomt, terwijl het volgens hem gewoon nieuw is dat die soorten daar zijn. Herstel is een toverwoord van de groenen. Natuurherstel bestaat niet. Weer een andere visser zegt dat als je met wekkers vist, met matten op steen, dan haal je alles boven. Met puls gebeurt dat niet meer. En dan verzanden de stenen. Het grootste gedeelte dat je eerst wel ving, vang je niet meer; het verdaagt onder het zand. De gebieden worden schoner door de puls lijkt het; stenen verzanden.

Een volgende visser zegt dat in de Noordelijke Noordzee weer meer wormpjes liggen. Daar kun je met de wekkers moeilijker vissen.

Adriaan vraagt hoe groot de vissers die nieuwe gebieden schatten. Een visser noemt dat het maar klein is. Hij viste er normaal (met de wekkers) langs en nu vist hij er doorheen. Een visser die een eurokotter heeft, geeft aan dat er voor hen al veel gebieden in de kust zijn waar ze niet mogen komen (N2000, zeereservaat Voordelta), dus ga je elders pulsen; voor hem is het dus ook een kip en ei verhaal.

Marloes Kraan (WMR) vraagt als je een dieptekaart over de pulsgebieden legt, dit dan allemaal diepere gebieden zijn? Diverse vissers bevestigen dit.

Afsluiting

Adriaan bedankt de vissers voor de medewerking aan het onderzoek en de inbreng vandaag. Wetenschappelijk gezien ligt er straks een goed onderbouwd verhaal over de effecten van de pulsvisserij. Deze resultaten zijn over een aantal jaren nog steeds geldig. Er zijn nog wel wat losse eindjes. Maar als onderzoekers op een wetenschappelijke manier redeneren, kunnen zij een aantal bezwaren rond die losse eindjes ontkrachten. Volgens hem doen de openstaande vragen geen afbreuk aan de eindconclusies.

Nathalie sluit de vergadering af. Ze bedankt alle vissers voor alle inspanning die ze hebben geleverd. Ze is er trots op dat de kottervissers willen meewerken aan het visserijonderzoek en dit ook al jaren doen, ook al is dat in moeilijke tijden.

Verantwoording

Het meerjarige onderzoeksprogramma Impact Assessment Pulse Fisheries is mogelijk gemaakt door een bijdrage uit het EFMZV, Europees Fonds voor Maritieme Zaken. Deze bijeenkomst (voorbereiding, rapportage, catering) is deels gefinancierd uit het Beleidsondersteunend Onderzoek van LNV, thema Natuurinclusieve visserij, project Uitvoering GVB Zeevisserij (BO-43-023.02-003); en deels (deelname onderzoekers en medewerkers VisNed en Vissersbond) uit het EFMZV-project Onderzoekssamenwerking Visserij 2.0.

